Väylävirasto
Trafikledsverket

2.3.2022 VÄYLÄ/1457/00.03.02/2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 24.2.2022; U 16/2022 vp

Valtioneuvoston U-kirjelmä: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetuksen (EU) 2021/1153 ja asetuksen (EU) 913/2010 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 1315/2013 kumoamisesta (U 16/2022 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Väylävirastolta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston U-kirjelmästä. Kirjelmä koskee komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetuksen (EU) 2021/1153 ja asetuksen (EU) 913/2010 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 1315/2013 kumoamisesta.

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja korostaa seuraavia asioita:

Väylävirasto on ollut liikenne- ja viestintäministeriön tukena valmistelemassa U-kirjeen sisältöä tie-, rata- ja vesiväylien osalta. Keskeisenä näkökulmana on se, edellyttääkö vaatimusten täyttäminen merkittäviä lisätoimenpiteitä kansallisiin vaatimuksiin, tavoitteisiin ja rahoitustasoon verrattuna. Mahdollisuus hakea poikkeuksia asetuksen vaatimuksiin yhteiskuntataloudellisista syistä on myös kirjattu Liikenne 12 -suunnitelmaan. Väylävirasto puoltaa U-kirjeessä esitettyjä näkemyksiä.

Rataverkko

Haasteellisimpana rataverkon uusista vaatimuksista on ydinverkon henkilöliikenneratojen nopeustason 160 km/h saavuttaminen. Nopeusvaatimuksen toteuttaminen edellyttäisi investointeja, joista osa sisältyy Väyläviraston investointiohjelmaan 2022–2029 (esim. Luumäki–Vainikkala) ja osa ei (esim. Oulu–Laurila). Ydinverkolla on myös osuuksia, joilla 160 km/h nopeustaso ei ole mahdollinen maankäytöllisten rajoitteiden vuoksi. Vaatimustason täyttymistä edesauttaisi alempien nopeustasojen salliminen pistemäisesti, sillä useilla korkean nopeustason osuuksilla on 160 km/h nopeutta rajoittavia kohtia, kuten siltoja ja ratapihoja. Vastaava kirjaus helpottaisi tavaraliikenteen matkanopeusvaateen 100 km/h täyttymistä.

Väylävirasto
PL 33, 00521 Helsinki
Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki
Puhelin 0295 34 3000
Faksi 0295 34 3700
etunimi.sukunimi@vayla.fi
kirjaamo@vayla.fi
www.vayla.fi

ERTMS:n osalta uutena vaatimuksena ehdotetaan, että vuodesta 2026 lähtien saa rakentaa vain radiopohjaisia järjestelmiä eikä saa enää aloittaa muita turvalaitteiden korvausinvestointeja. Väylävirasto on ohjelmoinut näitä tehtäviksi vielä ennen Digiradan implementointia johtuen elinkaaren hallinnallisista syistä. Näiden suunnitelmien uudelleenarviointi saattaa johtaa muutoksiin Digirata-hankkeessa.

Asetusehdotus edellyttäisi kahden puuttuvan ratayhteyden rakentamista. Turun lentoasemalle tulisi rakentaa rata vuoteen 2030 mennessä. Lentoasemalle ei ole suunnitelmissa ratayhteyttä ja ratayhteys olisi monesta näkökulmasta (esim. kustannukset, maankäyttö, kysyntä) merkittävä kysymys. Lentoaseman matkustajamäärät ovat olleet vuosina 2017–2019 keskimäärin 400 000 matkustajaa/ vuosi. Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona on rajata asetuksen vaade koskemaan ainoastaan tietyn matkustajamäärän ylittäviä lentoasemia. Kattavan verkon lentoasemille tulee mennä ratayhteys vain, jos vuosittainen lentoasemien matkustajamäärä on suurempi kuin neljä miljoonaa.

Inkoon satamaan tulisi rakentaa rata 2050 mennessä. Väyläviraston kanta on ollut, että raideyhteys on luonteeltaan yksityisraide eikä se tule kuulumaan osaksi valtion hallinnoimaa rataverkkoa. Väyläviraston suunnitelmissa se ei ole ollut eikä sille ole tehty tarveselvitystä eikä hankearviointia.

Uusien ratojen rakentaminen ja muu ratojen palvelutason parantaminen tarkoittaisivat mitä todennäköisimmin väylärahoituksen vähenemistä muulla väyläverkolla.

Myös nykyisten TEN-T-verkon vaatimusten täyttäminen sähköistyksen ja tavaraliikenteen nopeuden 100 km/h osalta edellyttää investointeja (n. 225 M€) kattavalle verkolle vuoteen 2050 mennessä. Näistä investointitarpeista Imatra–Imatrankoski-raja sähköistys sisältyy investointiohjelmaan (46 M€).

Tieverkko

Asetusehdotuksen mukaan TEN-T-teillä tulee olla molempiin ajosuuntiin kulkevat erilliset ajoradat, jotka erotetaan toisistaan joko keskikaistalla tai poikkeustapauksissa jollain muulla tavalla. Vaatimuksesta merkitä tie moottoritieksi luovuttaisiin, mikä helpottaisi vaatimusten täyttämistä. Komissio voi myöntää poikkeuksia vaatimuksista, jos liikennemäärä tiellä ei ylitä 10 000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Suomen TEN-T tieverkon pituus on noin 5600 kilometriä, joista vain viidesosan KVL on yli 10 000 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Ehdotus levähdysalueista enintään 60 km välein toteutuu ydinverkolla kaupallisten huoltoasemien ja tienpitäjän alueiden ansiosta. Levähdysalueiden palvelutaso tulee

voida määritellä kansallisesti, sillä kattavalla verkolla on vähäliikenteisiä osuuksia, jossa kaupallinen palvelutarjonta ei kannata.

Ehdotus turvallisista raskaan liikenteen pysäköintialueista 100 km välein on Suomen oloissa erityisen haastava, jos alueille asetetaan sellaisia palvelutason minimivaatimuksia, jotka eivät toteudu markkinaehtoisesti. Euroopan komission asetusluonnoksessa esitettyjä raskaan liikenteen taukopaikkojen turvallisuuden minimitason mukaisiakaan pysäköintialueita ei ole Suomessa toistaiseksi ainuttakaan, koska täällä kuljettajiin tai lasteihin kohdistuva rikollisuus ei ole synnyttänyt niille kysyntää. Jos ehdotetut vaatimukset toteutuvat, jäsenmaiden on kansallisesti ratkaistava, miten palvelut tuotetaan, elleivät ne synny markkinaehtoisesti. Vaatimus on siten haastava sekä ydin- että kattavalla verkolla.

Vesiväylät

Vesiväylien osalta ehdotetut vaatimukset täyttyvät jo nykyään Suomessa.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut toimialajohtaja Pekka Rajala ja esitellyt apulaisjohtaja Tapio Ojanen.

Jakelu Liikennejaosto

Tiedoksi Väylävirasto, kirjaamo
Väylävirasto, johtoryhmä
Ojanen, Tapio
Saarlo, Anna

Väylävirasto

ASIAKIRJA

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	**Pekka Rajala**
Allekirjoitusaika	02.03.2022 14:16
Allekirjoittaja	**Tapio Ojanen**
Allekirjoitusaika	02.03.2022 15:04

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston lausunto_Valtioneuvoston U-kirjelmä_eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto.pdf